بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ بَدْءِ الْوَحْيِ

# POČETAK OBJAVE

Kapacitet, prvak i hafiz hadisa Ebu-Abdullah Muhammed b. Isma‘il b. Ibrahim b. Mugire iz Buhare – Uzvišeni mu se Allah smilovao, Amin! – rekao je:

قَالَ الشَّيْخُ الْإِمَامُ الْحَافِظُ أَبُو عَبْدِ اللهِ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْمُغِيرَةِ الْبُخَارِيُّ رَحِمَهُ اللهُ تَعَالَى آمِينَ.

## KAKO JE POČELA (SILAZITI) OBJAVA ALLAHOVOM POSLANIKU, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM

كَيْفَ كَانَ بَدْءُ الْوَحْيِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ

i govor Uzvišenog Allaha: “Mi smo ti poslali Objavu kao što smo slali Nuhu i ostalim vjerovjesnicima iza njega.”[1]

وَقَوْلُ اللهِ جَلَّ ذِكْرُهُ ( إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ ).

1. PRIČAO NAM JE Humejdi Abdullah b. Zubejr, njemu Sufjan, ovom Jahja b. Seid Ensari i rekao da je njemu saopćio Muhammed b. Ibrahim Tejmi, da je čuo Alkamu b. Vekkasa Lejsija gdje govori:

١. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ عَبْدُاللهِ بْنُ الزُّبَيْرِ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيُّ أَنَّهُ سَمِعَ عَلْقَمَةَ بْنَ

1 Dalji prijevod kur’anskog teksta je: “... i Mi smo objavili Ibrahimu, Isma‘ilu, Ishaku, Ja‘kubu i (njegovim) potomcima, Isau, Ejjubu, Junusu, Harunu i Sulejmanu. A Davudu smo poslali Zebur. (Poslali smo) i poslanike o kojima smo ti ranije pričali. Allah je razgovarao s Musaom riječima. (Poslali smo) i poslanike koji prenose radosne vijesti i opominju da ljudi ne bi imali prigovora Allahu poslije (dolaska) poslanika. Allah je silan i mudar.
Allah svjedoči za ono što ti je objavio. On je objavio to sa Svojim znanjem.
I meleki svjedoče (to), a Allah ti je dosta kao svjedok.” (En-Nisa: 163-166)
Povod objavi gornjih ajeta jeste zahtjev jevreja da im Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, prenese cjelokupnu Objavu odjednom, ako je vjerovjesnik, kao što je to učinio Musa, alejhi selam. Allah, dželle šanuhu, gornjim ajetima odgovara da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, vjerovjesnik i da mu se Objava šalje na isti način kao što su slate i ranijim Allahovim poslanicima.
U ajetu je na prvom mjestu spomenuto Nuhovo poslanstvo, prije koga su bili vjerovjesnici Adem, Šit i Idris. To je, vjerovatno, što se on smatra drugim ocem ljudi i da je čovječanstvo nastalo od njegova tri sina: Sama, Hama i Jafesa, koji su sveopći potop preživjeli u lađi sa svojim suprugama i ocem Nuhom. Postoje mišljenja da je u lađi bilo osam osoba; deset muških ne računajući žene; sedamdeset dvije ili osamdeset osoba; i da je u lađi bilo sedamdeset dvije, odnosno osamdeset osoba i da su svi pomrli osim Nuha, njegovih sinova i snaha. Prema tome, Nuh je prvi poslanik prvog naraštaja iza poznatog sveopćeg potopa.

Čuo sam Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, kada je na minberu izjavio: “Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje kaže: ‘Djela se cijene samo prema namjerama i svakom čovjeku pripada samo ono što je naumio, pa ko se iseli (hidžru učini) s namjerom da bi ostvario dobro ovoga svijeta ili radi žene kojom bi se oženio, njegova selidba bit će ono radi čega se i preselio.’”[1]

وَقَّاصٍ اللَّيْثِيَّ يَقُولُ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِي اللهُ عَنْهُ عَلَى الْمِنْبَرِ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ ﷺ يَقُولُ إِنَّمَا الأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى دُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ إِلَى امْرَأَةٍ يَنْكِحُهَا فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ .

2. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Malik prenoseći od Hišama b. Urve, on od svoga oca, ovaj od Aiše, majke pravovjernika, radijallahu anha, da je Haris b. Hišam, radijallahu anhu, pitao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

– Allahov Poslaniče, kako tebi dolazi Objava?

٢. حَدَّثَنَا عَبْدُاللهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِي اللهُ عَنْهَا أَنَّ الْحَارِثَ بْنَ هِشَامٍ رَضِي اللهُ عَنْهُ سَأَلَ رَسُولَ اللهِ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللهِ كَيْفَ يَأْتِيكَ الْوَحْيُ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ

[1] U osnovnim principima vjere (islama) svi su se vjerovjesnici slagali. Među te principe spada i to da se djela ljudi cijene prema njihovim iskrenim namjerama.
Izraz “bin-nijat” znači iskrena namjera i odluka.
Povod gornjem hadisu je slučaj nekog čovjeka koji je zaprosio ruku žene po imenu Ummi-Kajs. Ona mu je ponudu odbila dok se on ne preseli u Medinu. Želeći s njom sklopiti brak, on se konačno preselio i njom oženio.
Neki misle da se ovaj slučaj odnosi na sklapanje braka Ummi-Sulejme i Ensarije Ebu-Talhe, koji ne bijaše još primio islam. Ova je žena odbila ponudu Ebu-Talhe rekavši: “Ti si nemusliman, a ja muslimanka i vjera mi ne dozvoljava da s tobom sklopim brak. Tek kada pređeš na islam, vjenčat ćemo se. Tvoje primanje islama neka bude moj bračni dar (mehr). Drugo ti ništa neću tražiti.”
Prema tome ovaj se hadis ne odnosi samo na napuštanje Mekke i seljenje u Medinu nego i napuštanje nevjerstva i nemoralnog društva pristupivši vjersko-moralnoj sredini pravednog društvenog uređenja s ispovijedanjem islamskog učenja.
Ibnu-Bettal kaže da je u ovom hadisu spomenuta žena jer Arapi u predislamskom periodu nisu se ženili oslobođenim robinjama, niti su udavali svoje kćerke osim za njima ravne ljude po porijeklu. Kada je došao, islam je muslimane učinio jednakim u pogledu ženidbe i svi su muslimani međusobno bili ekvivalentni. Zato su se mnogi ljudi preselili u Medinu kako bi se tamo oženili.
Jednom prilikom Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Nema Hidžre poslije oslobađanja Mekke, ali ima džihad i iskreni nijet.”
Ibnu-Esir kaže da je hidžra (selidba) dvovrsna:
– selidba za koju je Uzvišeni Allah obećao Džennet, a to je bilo onda kada su ljudi dolazili Allahovom Poslaniku ostavljajući sav svoj imetak i ta vrsta hidžre je prestala s oslobođenjem Mekke;
– selidba beduina (u Medinu) i učestvovanje u bitkama zajedno s njima, s tim da ovi drugi nisu učinili kao oni prvi i na ovu selidbu se misli u Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem , riječima: “Neće prestati hidžra sve dok ne prestane (mogućnost) tevbe.”
Ahmed b. Hanbel u svom “Musnedu” navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Hidžru čine dvije karakteristike: Jedna je ostavljanje loših djela a druga je preseljenje radi Allaha i Njegovog Poslanika. Hidžra ne prestaje sve dok se tevba prima, a tevba će neprestano biti prihvatana sve dok se Sunce ne pojavi sa zapada. Kada se ono pojavi, Allah će zapečatiti svako srce i ono što se u njemu nalazi i obustavit će ljudska djela.”

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: “Ponekad mi dolazi poput zvonjenja zvona. To mi je najteži način objave, i kada se prekine, sve, ja bih potpuno upamtio ono što mi je (Džibril) kazao. Ponekad mi se melek ukaže u vidu čovjeka. On bi mi govorio, a ja pamtio šta mi kaže.”
Aiša, radijallahu anha, kaže: “Vidjela sam ga kako mu stiže Objava jednog veoma hladnog dana, i kada presta, čelo mu, uistinu, još kiptaše znojem.”

أَحْيَانًا يَأْتِينِي مِثْلَ صَلْصَلَةِ الْجَرَسِ وَهُوَ أَشَدُّهُ عَلَيَّ فَيُفْصَمُ عَنِّي وَقَدْ وَعَيْتُ عَنْهُ مَا قَالَ وَأَحْيَانًا يَتَمَثَّلُ لِيَ الْمَلَكُ رَجُلًا فَيُكَلِّمُنِي فَأَعِي مَا يَقُولُ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِي اللهُ عَنْهَا وَلَقَدْ رَأَيْتُهُ يَنْزِلُ عَلَيْهِ الْوَحْيُ فِي الْيَوْمِ الشَّدِيدِ الْبَرْدِ فَيَفْصِمُ عَنْهُ وَإِنَّ جَبِينَهُ لَيَتَفَصَّدُ عَرَقًا .

3. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, (on) od Ibnu-Šihaba, (ovaj) od Urve b. Zubejra, (Urve) od Aiše, majke pravovjernih, da je rekla:
“Prvo s čim je počela Objava Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, bilo je u vidu istinitog sna. Sve što bi vidio u tom snu dolazilo bi poput svjetla zore. Kasnije mu je omiljela samoća. Osamljivao bi se u pećini Hira i u njoj se sklanjao od grijeha[2] (et-tahannus znači et-te‘abbud) u brojnim noćima prije nego se vrati svojim ukućanima i za to se snabdije hranom. Kasnije bi se vratio Hatidži i opet se snabdio kao i ranije i tako dok mu ne stiže Istina, a on u pećini Hira.
Melek mu je došao i rekao: “Uči!”
– Ne znam učiti – odgovorio je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.
– Zatim me je uzeo k sebi – rekao je on – i stisnuo toliko da me je muka spopala, a potom pustio i rekao: “Uči!”
– Ne znam učiti – rekao sam, a on me uze i treći put stegnu, pa pusti i reče: “Uči u ime tvoga Gospodara koji je sve stvorio. Stvorio je čovjeka od zakvačka. Uči, čitaj, a tvoj je Gospodar najplemenitiji.”[3]
Potom se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve

٣. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّهَا قَالَتْ أَوَّلُ مَا بُدِئَ بِهِ رَسُولُ اللهِ ﷺ مِنَ الْوَحْيِ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ فِي النَّوْمِ فَكَانَ لَا يَرَى رُؤْيَا إِلَّا جَاءَتْ مِثْلَ فَلَقِ الصُّبْحِ ثُمَّ حُبِّبَ إِلَيْهِ الْخَلَاءُ وَكَانَ يَخْلُو بِغَارِ حِرَاءٍ فَيَتَحَنَّثُ فِيهِ وَهُوَ التَّعَبُّدُ اللَّيَالِيَ ذَوَاتِ الْعَدَدِ قَبْلَ أَنْ يَنْزِعَ إِلَى أَهْلِهِ وَيَتَزَوَّدُ لِذَلِكَ ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَى خَدِيجَةَ فَيَتَزَوَّدُ لِمِثْلِهَا حَتَّى جَاءَهُ الْحَقُّ وَهُوَ فِي غَارِ حِرَاءٍ فَجَاءَهُ الْمَلَكُ فَقَالَ اقْرَأْ قَالَ مَا أَنَا بِقَارِئٍ قَالَ فَأَخَذَنِي فَغَطَّنِي حَتَّى بَلَغَ مِنِّي الْجَهْدَ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ اقْرَأْ قُلْتُ مَا أَنَا بِقَارِئٍ فَأَخَذَنِي فَغَطَّنِي الثَّانِيَةَ حَتَّى بَلَغَ مِنِّي الْجَهْدَ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ اقْرَأْ فَقُلْتُ مَا أَنَا بِقَارِئٍ فَأَخَذَنِي فَغَطَّنِي الثَّالِثَةَ ثُمَّ أَرْسَلَنِي فَقَالَ ( اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ اقْرَأْ وَرَبُّكَ

2 Ili bi, po drugom tumačenju ove riječi, ispoljavao Ibrahimovu vjeru (hanefije). (prim. rec.)

3 Preostala dva ajeta prve objave Ikre poglavlja u prijevodu glase: “Koji je naučio (čovjeka) peru. Naučio je čovjeka onome što nije znao.”

sellem, vratio, unišao Hatidži bint Huvejlid, a srce mu još lupaše i reče: “Pokrijte me! Pokrijte me!” Pokrili su ga, dok ga strah nije napustio, a onda je ispričao Hatidži slučaj i dodao: “Bojao sam se za sebe!”

– Ne, tako mi Allaha! – reče Hatidža – Allah te neće nikada poniziti i osramotiti, jer ti održavaš rodbinske veze, olakšavaš slabima, udjeljuješ siromasima, gostoljubiv si i pomažeš istinu u svim prilikama.

Tada ga je Hatidža odvela svome amidžiću Vereki b. Nevfelu b. Esedu b. Abdi Uzza, čovjeku koji je još u predislamsko doba primio kršćanstvo.

Dobro je poznavao hebrejsko pismo i prepisivao iz Evanđelja na hebrejski jezik, što je Allah htio da prepisuje. Bio je oronuli starac i već oslijepio.

– Amidžiću – rekla mu je Hatidža – saslušaj nešto od svoga bratića!

– Moj bratiću – reče mu Vereka – šta je to što si vidio?

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu je ispričao slučaj koji je doživio (vidio).

– To je melek, koga je Allah slao Musau. Kamo sreće – rekao mu je Vereka – da sam mlad i da budem živ kada te bude izgonio tvoj narod.

– A zar će me oni izgoniti? – upitao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

– Da – reče on – jer nikada niko nije donio slično tome što si ti donio, a da nije napadan. Ako doživim tvoje vrijeme (vjerovjesničko), pomoći ću ti koliko god mognem. Nije mnogo prošlo poslije ovog, Vereka je preminuo, a i Objava bi za neko vrijeme obustavljena.

الْأَكْرَمُ ) فَرَجَعَ بِهَا رَسُولُ اللهِ ﷺ يَرْجُفُ فُؤَادُهُ فَدَخَلَ عَلَى خَدِيجَةَ بِنْتِ خُوَيْلِدٍ رَضِي اللهُ عَنْهَا فَقَالَ زَمِّلُونِي زَمِّلُونِي فَزَمَّلُوهُ حَتَّى ذَهَبَ عَنْهُ الرَّوْعُ فَقَالَ لِخَدِيجَةَ وَأَخْبَرَهَا الْخَبَرَ لَقَدْ خَشِيتُ عَلَى نَفْسِي فَقَالَتْ خَدِيجَةُ كَلَّا وَاللهِ مَا يُخْزِيكَ اللهُ أَبَدًا إِنَّكَ لَتَصِلُ الرَّحِمَ وَتَحْمِلُ الْكَلَّ وَتَكْسِبُ الْمَعْدُومَ وَتَقْرِي الضَّيْفَ وَتُعِينُ عَلَى نَوَائِبِ الْحَقِّ فَانْطَلَقَتْ بِهِ خَدِيجَةُ حَتَّى أَتَتْ بِهِ وَرَقَةَ بْنَ نَوْفَلِ ابْنِ أَسَدِ بْنِ عَبْدِالْعُزَّى ابْنَ عَمِّ خَدِيجَةَ وَكَانَ امْرَأً قَدْ تَنَصَّرَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَكَانَ يَكْتُبُ الْكِتَابَ الْعِبْرَانِيَّ فَيَكْتُبُ مِنَ الْإِنْجِيلِ بِالْعِبْرَانِيَّةِ مَا شَاءَ اللهُ أَنْ يَكْتُبَ وَكَانَ شَيْخًا كَبِيرًا قَدْ عَمِيَ فَقَالَتْ لَهُ خَدِيجَةُ يَا ابْنَ عَمِّ اسْمَعْ مِنِ ابْنِ أَخِيكَ فَقَالَ لَهُ وَرَقَةُ يَا ابْنَ أَخِي مَاذَا تَرَى فَأَخْبَرَهُ رَسُولُ اللهِ ﷺ خَبَرَ مَا رَأَى فَقَالَ لَهُ وَرَقَةُ هَذَا النَّامُوسُ الَّذِي نَزَّلَ اللهُ عَلَى مُوسَى يَا لَيْتَنِي فِيهَا جَذَعًا لَيْتَنِي أَكُونُ حَيًّا إِذْ يُخْرِجُكَ قَوْمُكَ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ أَوَمُخْرِجِيَّ هُمْ قَالَ نَعَمْ لَمْ يَأْتِ رَجُلٌ قَطُّ بِمِثْلِ مَا جِئْتَ بِهِ إِلَّا عُودِيَ وَإِنْ يُدْرِكْنِي يَوْمُكَ أَنْصُرْكَ نَصْرًا مُؤَزَّرًا ثُمَّ لَمْ يَنْشَبْ وَرَقَةُ أَنْ تُوُفِّيَ وَفَتَرَ الْوَحْيُ .

4. Ibnu-Šihab kaže:
– Saopćio mi je Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman da je Džabir b. Abdullah Ensarija, govoreći o prekidu Objave, rekao:
– I Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, u svom izlaganju reče: “I dok sam još išao (iz pećine Hira), čuo sam s neba jedan glas, podigoh pogled, kad onaj isti melek koji mi je bio na Hirau, sjedi na sjedištu (kursiju)[1] između neba i zemlje. Uplašen od toga povratio sam se (kući) i rekao:
“Pokrijte me! Pokrijte me!” Kasnije je Uzvišeni Allah objavio: “O pokriveni, ustani i opominji!”, pa do Njegovih riječi: “I griješenje ostavi!” Nakon toga Objava je učestalo i kontinuirano dolazila.[2]
(U ovom predanju) Jahjaa slijedi Abdullah b. Jusuf i Ebu-Salih a Hilal b. Reddad slijedi Akila b. Halida prenoseći od Zuhrija. Junus i Ma‘mer rekli su: (“Tresli su se Muhammedovi) mišići (damari) između ramena i vrata.”[3]

٤. قَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَأَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِالرَّحْمَنِ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِاللهِ الْأَنْصَارِيَّ قَالَ وَهُوَ يُحَدِّثُ عَنْ فَتْرَةِ الْوَحْيِ فَقَالَ فِي حَدِيثِهِ بَيْنَا أَنَا أَمْشِي إِذْ سَمِعْتُ صَوْتًا مِنَ السَّمَاءِ فَرَفَعْتُ بَصَرِي فَإِذَا الْمَلَكُ الَّذِي جَاءَنِي بِحِرَاءٍ جَالِسٌ عَلَى كُرْسِيٍّ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ فَرُعِبْتُ مِنْهُ فَرَجَعْتُ فَقُلْتُ زَمِّلُونِي زَمِّلُونِي فَأَنْزَلَ اللهُ تَعَالَى ( يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ قُمْ فَأَنْذِرْ ) إِلَى قَوْلِهِ ( وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ) فَحَمِيَ الْوَحْيُ وَتَتَابَعَ تَابَعَهُ عَبْدُاللهِ بْنُ يُوسُفَ وَأَبُو صَالِحٍ وَتَابَعَهُ هِلَالُ بْنُ رَدَّادٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ يُونُسُ وَمَعْمَرٌ بَوَادِرُهُ .

1 Kursi je, kako kaže Zamahšeri, sve na čemu se sjedi i nije veće od onoga koliko zauzima onaj ko na njemu sjedi. (prim. rec.)

2 Ostalih još pet ajeta druge objave El-Muddessir poglavlja bila su: ”..., a svoga Gospodara veličaj, i svoje odijelo drži čisto. Griješenje (kumire) ostavi i ne prigovaraj (u dijeljenju milostinje) smatrajući je velikom, i radi svog Gospodara budi strpljiv!”

3 Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, prije Objave držao se vjerovanja Ibrahima, alejhi selam, i ostalih vjerovjesnika, jer su oni svi propovijedali tevhid – vjerovanje u Allahovu jednotu. Poslije niza drugih duhovnih priprema Džibril mu na Hirau prenosi prvu Objavu 27., a neki misle 17. dana ramazana, u ponedjeljak, kada je podvučena važnost znanja, pera i tevhida.
Džibrilovo grljenje i stiskanje Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, k sebi jeste aluzija na tešku i odgovornu dužnost koju treba ozbiljno prihvatiti i pokloniti joj veliku pažnju. Čini se da je to aluzija na tri teška iskušenja Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, iza kojih slijedi pobjeda i konačni uspjeh. Prvo iskušenje jeste trogodišnji bojkot i blokiranje svih muslimana u Mekki. Mekkanski idolopoklonici prekinuli su s muslimanima sve trgovačke, bračne, porodične i prijateljske odnose i muslimani su umirali od gladi, ali su nepokolebljivo taj pritisak izdržali. Drugo iskušenje jesu brojni napadi, fizičko mučenje pojedinih muslimana i raznolika zastrašivanja, a treće progon muslimana iz Mekke.
Muhammedova, sallallahu alejhi ve sellem , uplašenost na Hirau objašnjava se, između ostalog, kako se on pobojao da neće biti u stanju podnijeti teret Allahove objave i u cijelosti opravdati povjerenu mu dužnost; da neće, možda izdržati napade i pritiske svojih neprijatelja, a postoji mogućnost da se uplašio i od veličine lika Džibrila.
Za veoma uplašenu dušu Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, bio je potreban duži odmor. Zbog toga je, kako to navodi Ajni, uslijedio trogodišnji prekid Objave, koji ga je okrijepio, dao mu novu snagu polet i želju za nastavljanjem najavljene Objave. Buti u svom djelu Fikhus-sire navodi mišljenje Bejhekija da je taj period trajao šest mjeseci, dok Zurkani u djelu Šerhul-mevahib navodi da je taj period trajao četrdeset dana.
Šestomjesečni i istiniti snovi počeli su u rebiul-evvelu, a Objava u ramazanu.
U periodu prekida Objave, Džibril je imao kontakte s Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem, ali mu nije ništa objavljivao, dok se nije psihološki osposobio za redovnu objavu. Prvih pet ajeta poglavlja “Ikre”jeste,

**5**. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Ebu-Avane, a ovome Musa b. Ebu-Aiše i rekao da mu je prenio Seid b. Džubejr prenoseći od Ibnu-Abbasa da je o riječima Uzvišenog Allaha:
“Ne izgovaraj ga, (stalno) svojim jezikom, da bi ga ubrzao (zapamtiti)!”, rekao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mnogo se trudio pri pamćenju isporučene mu Objave i zbog toga je stalno kretao usnama.”
– (I ja pokrećem usne – kazao je Ibnu-Abbas – onako kako ih pokretaše sam Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a Seid je (Musau) rekao: “I ja, evo pokrećem usne kao što sam vidio da ih pokreće Ibni-Abbas”, i pokrenu svoje usne.)
Tada je Uzvišeni Allah objavio:
“Ne pokreći stalno svoj jezik, da bi ga time ubrzao (upamtiti). Mi smo dužni skupiti ga i (učvrstiti) njegovo čitanje.”
– Prikupio ga je u tvojim prsima i ti ćeš ga učiti – protumačio je je Ibnu-Abbas.
(A ajet: “I kada ti ga (Kur’an) čitamo (preko Džibrila), tada i ti slijedi njegovo čitanje!”, on tumači: “Slušaj ga i šuti!”)
(A za riječi: “Zatim, Mi smo ga dužni objasniti” – kaže: “Zaista je Naša dužnost da ti omogućimo da ga potom učiš.”)
Poslije ovoga, kada bi god Džibril došao, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učio bi ga tačno onako kako ga je citirao Džibril.

٥. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ قَالَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ أَبِي عَائِشَةَ قَالَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ( لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ ) قَالَ كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ يُعَالِجُ مِنَ التَّنْزِيلِ شِدَّةً وَكَانَ مِمَّا يُحَرِّكُ شَفَتَيْهِ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَأَنَا أُحَرِّكُهُمَا لَكُمْ كَمَا كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَرِّكُهُمَا وَقَالَ سَعِيدٌ أَنَا أُحَرِّكُهُمَا كَمَا رَأَيْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ يُحَرِّكُهُمَا فَحَرَّكَ شَفَتَيْهِ فَأَنْزَلَ اللهُ تَعَالَى ( لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ ) قَالَ جَمْعُهُ لَكَ فِي صَدْرِكَ وَتَقْرَأَهُ ( فَإِذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ ) قَالَ فَاسْتَمِعْ لَهُ وَأَنْصِتْ ( ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ ) ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا أَنْ تَقْرَأَهُ فَكَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ بَعْدَ ذَلِكَ إِذَا أَتَاهُ جِبْرِيلُ اسْتَمَعَ فَإِذَا انْطَلَقَ جِبْرِيلُ قَرَأَهُ النَّبِيُّ ﷺ كَمَا قَرَأَهُ .

bez sumnje, prva Objava, a poglavlje “El-Muddessir” druga, koja je uslijedila tek poslije spomenutog prekida.
Kurejb je prenio: “U Ibni-Abbasovoj bilježnici vidjeli smo ovaj redoslijed Objave: El-Alek (prvih pet ajeta), El-Lejl, Nun, El-Muzzemmil, El-Muddessir, El-Leheb, Et-Tekvir, El-A‘la, Ed-Duha, El-Inširah, El-Asr, El-Adijat, El-Kevser, Et-Tekasur, El-Felek, En-Nas i još mnoga poglavlja (mekkanske Objave). U Medini je objavljeno svega 28 poglavlja.”
Aiša, radijallahu anha, i brojni ashabi tvrde da je prvih pet ajeta El-Alek poglavlja prva Objava, a zatim prvih nekoliko ajeta poglavlja Nun. Kasnije su objavljena poglavlja El-Muzzemmil, El-Muddessir i Ed-Duha, a potom ostatak sure El-Alek.
Iz sadržaja prve Objave razabire se da je potrebno prije učenja Kur’ana proučiti bismillu, da prestrašenu osobu ne treba ispitivati dok se psihološki ne smiri, a neraspoloženom treba nastojati povratiti raspoloženje.

6. PRIČAO NAM JE Abdan i rekao, da mu je saopćio Abdullah, njemu Junus prenoseći od Zuhrija... I pričao nam je Bišr b. Muhammed i rekao da mu je saopćio Abdullah, a njemu isto saopćili Junus i Ma‘mer prenoseći od Zuhrija, koji je izjavio:
– Obavijestio me je Ubejdullah b. Abdullah (prenoseći) od Ibni-Abbasa, koji je rekao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je najdarežljiviji čovjek, a bio bi najdarežljiviji u mjesecu ramazanu, kada bi mu dolazio Džibril, a dolazio mu je svake noći mjeseca ramazana i s njim zajedno učio Kur’an. Allahov Poslanik bio je u činjenju dobra, darežljiviji od poslanog (koristonosnog) vjetra.”[1]

٦. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُاللهِ قَالَ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ ح و حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُاللهِ قَالَ أَخْبَرَنَا يُونُسُ وَمَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ نَحْوَهُ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُاللهِ بْنُ عَبْدِاللهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ أَجْوَدَ النَّاسِ وَكَانَ أَجْوَدُ مَا يَكُونُ فِي رَمَضَانَ حِينَ يَلْقَاهُ جِبْرِيلُ وَكَانَ يَلْقَاهُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ فَيُدَارِسُهُ الْقُرْآنَ فَلَرَسُولُ اللهِ ﷺ أَجْوَدُ بِالْخَيْرِ مِنَ الرِّيحِ الْمُرْسَلَةِ .

7. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman Hakem b. Nafi‘ i rekao da mu je saopćio Šu‘ajb prenoseći od Zuhrija, ovome saopćio Ubejdullah b. Abdullah b. Utbe b. Mes‘ud, njemu prenio Abdullah b. Abbas, da ga je obavijestio Ebu-Sufjan b. Harb, da je Herakle poslao po njega izaslanika i jedan karavan Kurejšija, koji su bili došli kao trgovci u Šam, u vrijeme kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio produžio (primirje) sa Ebu-Sufjanom i kurejšijskim nevjernicima. Oni su mu došli u Jerusalem. On (Herakle) ih je pozvao u svoju rezidenciju, a kod njega su bili bizantijski dostojanstvenici. Zatim ih je Herakle pozvao k sebi, pozvao je i svoga tumača i (preko njega) upitao:
– Ko je od vas, po krvnom srodstvu, najbliži tom čovjeku koji tvrdi za sebe da je Vjerovjesnik?
– Ja sam mu od njih najbliži po srodstvu – odgovorio je Ebu-Sufjan.
– Približite mi ga – reče Herakle – a primaknite i

٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُاللهِ بْنُ عَبْدِاللهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ عَبْدَاللهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سُفْيَانَ بْنَ حَرْبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ هِرَقْلَ أَرْسَلَ إِلَيْهِ فِي رَكْبٍ مِنْ قُرَيْشٍ وَكَانُوا تِجَارًا بِالشَّأْمِ فِي الْمُدَّةِ الَّتِي كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ مَادَّ فِيهَا أَبَا سُفْيَانَ وَكُفَّارَ قُرَيْشٍ فَأَتَوْهُ وَهُمْ بِإِيلِيَاءَ فَدَعَاهُمْ فِي مَجْلِسِهِ وَحَوْلَهُ عُظَمَاءُ الرُّومِ ثُمَّ دَعَاهُمْ وَدَعَا بِتَرْجُمَانِهِ فَقَالَ أَيُّكُمْ أَقْرَبُ نَسَبًا بِهَذَا الرَّجُلِ الَّذِي يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ فَقَالَ أَبُو سُفْيَانَ فَقُلْتُ أَنَا أَقْرَبُهُمْ نَسَبًا فَقَالَ أَدْنُوهُ

1 Muhammedova, sallallahu alejhi ve sellem, darežljivost preporođavala je i oživljavala siromahe kao što blagorodna kiša oživljava suhu obamrlu zemlju. Ramazan je najpopularniji mjesec muslimana, mjesec duhovnog preporoda, mjesec prve objave Kur’ana, mjesec posta u kome je i noć Kadr.

njegove drugove i postavite ih njemu iza leđa!
– Potom Herakle reče svome tumaču: “Reci im da ću ja pitati ovoga (ukazujući na Ebu-Sufjana) o onome čovjeku (Muhammedu) i ako mi štogod slaže, demantujte ga!”
– Allaha mi, (rekao je Ebu-Sufjan), da se nisam stidio laži koju bi oni (moji drugovi) mogli prenijeti (ispričati), ja bih na njega nešto i slagao. Prvo što me je o njemu pitao bilo je: “Kako se među vama cijeni njegovo porijeklo?”
– On je kod nas uglednog porijekla – rekao sam.
– Da li je iko ikada između vas prije njega ovako nešto govorio – upitao je (Herakle).
– Nije – odgovorio sam.
– Da li je neko od njegovih predaka bio vladar?– upita.
– Nije – rekoh.
– Da li ga slijedi ugledni svijet ili puk (slabi i siromašni)? – pitao je.
– Ne, nego puk (slabi i nejaki) – odgovorio sam.
– Da li se njihov broj povećava ili smanjuje? – reče.
– Ne smanjuje, nego povećava – rekao sam.
– Da li iko od njih konvertira? – upitao je Herakle – mrzeći njegovu vjeru, nakon što ju je prihvatio?
– Da li ste ga prije ovoga što govori ikada optužili za laž? – pitao je.
– Ne – odgovorio sam.
– Da li krši zadanu riječ? – upitao je.
– Ne – rekoh – ali sada smo u jednom ugovornom periodu (desetogodišnjeg primirja) s njim i ne znamo šta će on u njemu uraditi.
– Nijedan odgovor nije mi pružio mogućnost – izjavio je kasnije Ebu-Sufjan – da u njega ubacim bilo šta (sumnjivo) osim ove riječi.
– Da li ste se protiv njega borili? – upitao je opet (Herakle).
– Da – izjavio sam.
– Pa kakav je bio ishod vaše borbe s njim? – upitao je.

مِنِّي وَقَرِّبُوا أَصْحَابَهُ فَاجْعَلُوهُمْ عِنْدَ ظَهْرِهِ
ثُمَّ قَالَ لِتَرْجُمَانِهِ قُلْ لَهُمْ إِنِّي سَائِلٌ هَذَا عَنْ هَذَا
الرَّجُلِ فَإِنْ كَذَبَنِي فَكَذِّبُوهُ فَوَاللهِ لَوْلَا الْحَيَاءُ
مِنْ أَنْ يَأْثِرُوا عَلَيَّ كَذِبًا لَكَذَبْتُ عَنْهُ ثُمَّ كَانَ
أَوَّلَ مَا سَأَلَنِي عَنْهُ أَنْ قَالَ كَيْفَ نَسَبُهُ فِيكُمْ
قُلْتُ هُوَ فِينَا ذُو نَسَبٍ قَالَ فَهَلْ قَالَ هَذَا الْقَوْلَ
مِنْكُمْ أَحَدٌ قَطُّ قَبْلَهُ قُلْتُ لَا قَالَ فَهَلْ كَانَ مِنْ
آبَائِهِ مِنْ مَلِكٍ قُلْتُ لَا قَالَ فَأَشْرَافُ النَّاسِ
يَتَّبِعُونَهُ أَمْ ضُعَفَاؤُهُمْ فَقُلْتُ بَلْ ضُعَفَاؤُهُمْ
قَالَ أَيَزِيدُونَ أَمْ يَنْقُصُونَ قُلْتُ بَلْ يَزِيدُونَ
قَالَ فَهَلْ يَرْتَدُّ أَحَدٌ مِنْهُمْ سَخْطَةً لِدِينِهِ بَعْدَ
أَنْ يَدْخُلَ فِيهِ قُلْتُ لَا قَالَ فَهَلْ كُنْتُمْ تَتَّهِمُونَهُ
بِالْكَذِبِ قَبْلَ أَنْ يَقُولَ مَا قَالَ قُلْتُ لَا قَالَ
فَهَلْ يَغْدِرُ قُلْتُ لَا وَنَحْنُ مِنْهُ فِي مُدَّةٍ لَا نَدْرِي
مَا هُوَ فَاعِلٌ فِيهَا قَالَ وَلَمْ تُمْكِنِّي كَلِمَةٌ أُدْخِلُ
فِيهَا شَيْئًا غَيْرُ هَذِهِ الْكَلِمَةِ قَالَ فَهَلْ قَاتَلْتُمُوهُ
قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَكَيْفَ كَانَ قِتَالُكُمْ إِيَّاهُ قُلْتُ
الْحَرْبُ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُ سِجَالٌ يَنَالُ مِنَّا وَنَنَالُ مِنْهُ
قَالَ مَاذَا يَأْمُرُكُمْ قُلْتُ يَقُولُ اعْبُدُوا اللهَ وَحْدَهُ
وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَاتْرُكُوا مَا يَقُولُ آبَاؤُكُمْ
وَيَأْمُرُنَا بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَالصِّدْقِ وَالْعَفَافِ

وَالصِّلَةِ فَقَالَ لِلتَّرْجُمَانِ قُلْ لَهُ سَأَلْتُكَ عَنْ نَسَبِهِ فَذَكَرْتَ أَنَّهُ فِيكُمْ ذُو نَسَبٍ فَكَذَلِكَ الرُّسُلُ تُبْعَثُ فِي نَسَبِ قَوْمِهَا وَسَأَلْتُكَ هَلْ قَالَ أَحَدٌ مِنْكُمْ هَذَا الْقَوْلَ فَذَكَرْتَ أَنْ لَا فَقُلْتُ لَوْ كَانَ أَحَدٌ قَالَ هَذَا الْقَوْلَ قَبْلَهُ لَقُلْتُ رَجُلٌ يَأْتَسِي بِقَوْلٍ قِيلَ قَبْلَهُ وَسَأَلْتُكَ هَلْ كَانَ مِنْ آبَائِهِ مِنْ مَلِكٍ فَذَكَرْتَ أَنْ لَا قُلْتُ فَلَوْ كَانَ مِنْ آبَائِهِ مِنْ مَلِكٍ قُلْتُ رَجُلٌ يَطْلُبُ مُلْكَ أَبِيهِ وَسَأَلْتُكَ هَلْ كُنْتُمْ تَتَّهِمُونَهُ بِالْكَذِبِ قَبْلَ أَنْ يَقُولَ مَا قَالَ فَذَكَرْتَ أَنْ لَا فَقَدْ أَعْرِفُ أَنَّهُ لَمْ يَكُنْ لِيَذَرَ الْكَذِبَ عَلَى النَّاسِ وَيَكْذِبَ عَلَى اللهِ وَسَأَلْتُكَ أَشْرَافُ النَّاسِ اتَّبَعُوهُ أَمْ ضُعَفَاؤُهُمْ فَذَكَرْتَ أَنَّ ضُعَفَاءَهُمُ اتَّبَعُوهُ وَهُمْ أَتْبَاعُ الرُّسُلِ وَسَأَلْتُكَ أَيَزِيدُونَ أَمْ يَنْقُصُونَ فَذَكَرْتَ أَنَّهُمْ يَزِيدُونَ وَكَذَلِكَ أَمْرُ الْإِيمَانِ حَتَّى يَتِمَّ وَسَأَلْتُكَ أَيَرْتَدُّ أَحَدٌ سَخْطَةً لِدِينِهِ بَعْدَ أَنْ يَدْخُلَ فِيهِ فَذَكَرْتَ أَنْ لَا وَكَذَلِكَ الْإِيمَانُ حِينَ تُخَالِطُ بَشَاشَتُهُ الْقُلُوبَ وَسَأَلْتُكَ هَلْ يَغْدِرُ فَذَكَرْتَ أَنْ لَا وَكَذَلِكَ الرُّسُلُ لَا تَغْدِرُ وَسَأَلْتُكَ بِمَا يَأْمُرُكُمْ فَذَكَرْتَ أَنَّهُ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَعْبُدُوا اللهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَيَنْهَاكُمْ عَنْ عِبَادَةِ الْأَوْثَانِ وَيَأْمُرُكُمْ

– Borba između nas i njega je promjenljive sreće; nekada pobijedi – rekao sam – on, a nekada mi.
– Šta vam naređuje? – pitao je.
– Govori – kazao sam: – Obožavajte Jedinog Allaha, ne pridružujte Mu sudruga i napustite ono što vam (o tome) govore vaši očevi; naređuje nam namaz, iskrenost, krjepost i održavanje rodbinskih veza.
Tada Herakle reče tumaču:
– Reci mu, (Ebu-Sufjanu): Pitao sam te za njegovo porijeklo i ti si spomenuo da je on među vama uglednog porijekla. To je slučaj svih poslanika, oni se pojavljuju u najuglednijoj porodici svoga naroda.
Pitao sam te da li je iko između vas prije njega ovako govorio, a ti si izjavio, da nije. Kažem ti, da je ikad iko prije njega tako nešto govorio, rekao bih da je on čovjek koji se povodi za riječima rečenim prije njega.
Dalje sam te pitao da li je neko od njegovih predaka bio vladar, a ti si izjavio da nije, a da jeste – kažem – neko od njegovih bio vladar, rekao bih da je on čovjek koji traži vlast svoga oca.
Pitao sam jeste li ga sumnjičili za laž prije nego je počeo govoriti ono što sada govori.
Odgovorio si: Ne. Pa držim podsigurno kada nije lagao na narod, kako bi sada lagao na Boga.
Potom sam te pitao da li ga slijedi ugledni svijet ili slabi i siromašni. Ti si spomenuo da ga slijede slabašni, a oni su (bili većinom) sljedbenici poslanika.
Pitao sam još da li se njihov broj povećava ili umanjuje, pa si spomenuo da se povećava. Takav je slučaj s vjerovanjem dok se ono ne upotpuni.
Dalje sam te pitao da li je iko iz nje konvertirao mrzeći njegovu vjeru, nakon što ju je prihvatio. Ti si odgovorio, da nije. Tako je vjerovanje kada se njegova ljupkost pomiješa (i ovlada) srcima (vjernika).
Pitao sam te da li krši riječ, a ti dade odgovor, da ne krši. Takvi su poslanici, oni ne krše riječ.

Pitao sam te šta vam naređuje i ti odgovori, da vam naređuje, da obožavate Allaha i da Mu u tom ne pridružujete nikakva sudruga, da vam zabranjuje obožavanje kipova, a naređuje vam (obavljanje) namaza, iskrenost i moralnu krepost. Pa ako je to što kažeš, istina, on će uskoro zavladati tlom pod ovim mojim nogama. Ja sam već znao da će se pojaviti Vjerovjesnik, ali nisam mislio da je on baš od vas. Kad bih znao da ću stići do njega, potrudio bih se da se sretnem s njim. A kad bih bio kod njega, prao bih mu njegove noge.

Potom je Herakle zatražio pismo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koje je već poslano po Dihjetu, glavaru Busre. Herakle je pročitao pismo u kome stajaše:

"U ime Allaha, Svemilosnog, Milostivog!

Od Muhammeda, Allahovog roba i Njegova poslanika, Heraklu, glavaru Bizanta.

Spas na onog ko slijedi Pravi put!, a potom: pozivam te pozivom islama: primi islam, bit ćeš spašen, Allah će te nagraditi dvostrukom nagradom, a ako se okreneš (od ovog poziva) snosit ćeš grijeh svoj (i svojih sljedbenika)."[1]

"Sljedbenici Knjige, priđite i slijedite riječ koja je jednaka i za nas i za vas: da ne obožavamo nikoga osim Allaha, da Mu ni u čem ne pridružujemo nikakva sudruga, da ne smatramo jedni druge bogovima osim Allaha, pa ako to oni odbace, recite (im): 'Budite svjedoci da smo mi, uistinu, muslimani.'"

Ebu-Sufjan je dodao:

– Kada je (Herakle) kazao što je imao reći i kada je završio sa čitanjem pisma, nastala je oko njega galama i podigli se glasovi, i mi smo

بِالصَّلَاةِ وَالصِّدْقِ وَالْعَفَافِ فَإِنْ كَانَ مَا تَقُولُ
حَقًّا فَسَيَمْلِكُ مَوْضِعَ قَدَمَيَّ هَاتَيْنِ وَقَدْ كُنْتُ
أَعْلَمُ أَنَّهُ خَارِجٌ لَمْ أَكُنْ أَظُنُّ أَنَّهُ مِنْكُمْ فَلَوْ أَنِّي
أَعْلَمُ أَنِّي أَخْلُصُ إِلَيْهِ لَتَجَشَّمْتُ لِقَاءَهُ وَلَوْ
كُنْتُ عِنْدَهُ لَغَسَلْتُ عَنْ قَدَمِهِ ثُمَّ دَعَا بِكِتَابِ
رَسُولِ اللهِ ﷺ الَّذِي بَعَثَ بِهِ دِحْيَةُ إِلَى عَظِيمِ
بُصْرَى فَدَفَعَهُ إِلَى هِرَقْلَ فَقَرَأَهُ فَإِذَا فِيهِ بِسْمِ اللهِ
الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِنْ مُحَمَّدٍ عَبْدِ اللهِ وَرَسُولِهِ إِلَى
هِرَقْلَ عَظِيمِ الرُّومِ سَلَامٌ عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى
أَمَّا بَعْدُ فَإِنِّي أَدْعُوكَ بِدِعَايَةِ الْإِسْلَامِ أَسْلِمْ
تَسْلَمْ يُؤْتِكَ اللهُ أَجْرَكَ مَرَّتَيْنِ فَإِنْ تَوَلَّيْتَ
فَإِنَّ عَلَيْكَ إِثْمَ الْأَرِيسِيِّينَ وَ ( يَا أَهْلَ الْكِتَابِ
تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَنْ لَا نَعْبُدَ
إِلَّا اللهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا
بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا
اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ) قَالَ أَبُو سُفْيَانَ فَلَمَّا
قَالَ مَا قَالَ وَفَرَغَ مِنْ قِرَاءَةِ الْكِتَابِ كَثُرَ عِنْدَهُ
الصَّخَبُ وَارْتَفَعَتِ الْأَصْوَاتُ وَأُخْرِجْنَا
فَقُلْتُ لِأَصْحَابِي حِينَ أُخْرِجْنَا لَقَدْ أَمِرَ أَمْرُ ابْنِ

1 Ovdje je upotrijebljena riječ *erisijjin* koja ima više značenja, a ono koje odabire Ibn-Hadžer jeste zemljoradnici. Njome se, međutim, misli na sve njegove podanike jer – kako on kaže – svako ko sije u jeziku Arapa označava se terminom *fellah* – zemljoradnik. Drugi, pak kažu, da su zemljoradnici bili najbrojnija populacija u njegovom carstvu pa je upotrijebljena ova riječ. A pod tim da će on snositi grijehe sljedbenika misli se na grijeh zbog toga što će ih voditi u zabludu. (prim. rec.)

bili (sa sastanka) odstranjeni. Rekao sam svojim drugovima, kada smo već bili odstranjeni: "Ugled ibnu Ebi-Kebšeta (Muhammeda), stvarno je porastao, a plaši ga se, eto, i vladar Bizanta (sinova žute rase)."
– Od tada sam, (rekao je Ebu-Sufjan), bio stalno u uvjerenju da će on (Muhammed) zaista pobijediti, sve dok Allah i meni nije dao da sam primio islam.
Ibnun-Natur, guverner Jerusalema, prijatelj Herakla i biskup kršćana Sirije, pričaše:
– Kada je Herakle stigao u Jerusalem, ustao je jednog dana zlovoljan (zabrinut), pa su mu neki od njegovih patrijarha rekli: "Tvoj izgled nije onakav kakvim ga znamo."
Herakle je – rekao je Ibnun-Natur – bio vrač (astrolog) i posmatraše zvijezde, pa kada su ga upitali (šta vidi), odgovori: "Jedne noći, kada sam posmatrao zvijezde, vidio sam kako vladar naroda, koji se obrezuje (suneti), odnese pobjedu. Pa ko se obrezuje od naroda ovoga doba?"
– Niko se ne obrezuje osim Jevreja. Neka te oni ne zabrinjavaju. Raspiši po gradovima svoga carstva neka sve Jevreje poubijaju – odgovorili su oni.
I dok su oni bili još u razgovoru, priveden je Heraklu jedan čovjek koga je poslao vladar Gassana da prenese vijest o Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.
Kada ga je Herakle ispitao, rekao je: "Idite i pogledajte je li obrezan ili nije?"
Oni su ga pregledali i javili Heraklu da je obrezan. On ga je još pitao o Arapima, pa čovjek odgovori: "Oni se sunete."
– To je vladar ovoga naroda[2], već se pojavio – reče Herakle.
Potom je Herakle pisao u Rumiju svome prijatelju

أَبِي كَبْشَةَ إِنَّهُ يَخَافُهُ مَلِكُ بَنِي الْأَصْفَرِ فَمَا زِلْتُ
مُوقِنًا أَنَّهُ سَيَظْهَرُ حَتَّى أَدْخَلَ اللهُ عَلَيَّ الْإِسْلَامَ
وَكَانَ ابْنُ النَّاظُورِ صَاحِبُ إِيلِيَاءَ وَهِرَقْلَ سُقُفًّا
عَلَى نَصَارَى الشَّأْمِ يُحَدِّثُ أَنَّ هِرَقْلَ حِينَ قَدِمَ
إِيلِيَاءَ أَصْبَحَ يَوْمًا خَبِيثَ النَّفْسِ فَقَالَ بَعْضُ
بَطَارِقَتِهِ قَدِ اسْتَنْكَرْنَا هَيْئَتَكَ قَالَ ابْنُ النَّاظُورِ
وَكَانَ هِرَقْلُ حَزَّاءً يَنْظُرُ فِي النُّجُومِ فَقَالَ لَهُمْ
حِينَ سَأَلُوهُ إِنِّي رَأَيْتُ اللَّيْلَةَ حِينَ نَظَرْتُ فِي
النُّجُومِ مَلِكَ الْخِتَانِ قَدْ ظَهَرَ فَمَنْ يَخْتَتِنُ مِنْ
هَذِهِ الْأُمَّةِ قَالُوا لَيْسَ يَخْتَتِنُ إِلَّا الْيَهُودُ فَلَا
يُهِمَّنَّكَ شَأْنُهُمْ وَاكْتُبْ إِلَى مَدَايِنِ مُلْكِكَ فَيَقْتُلُوا
مَنْ فِيهِمْ مِنَ الْيَهُودِ فَبَيْنَمَا هُمْ عَلَى أَمْرِهِمْ أُتِيَ
هِرَقْلُ بِرَجُلٍ أَرْسَلَ بِهِ مَلِكُ غَسَّانَ يُخْبِرُ عَنْ
خَبَرِ رَسُولِ اللهِ ﷺ فَلَمَّا اسْتَخْبَرَهُ هِرَقْلُ قَالَ
اذْهَبُوا فَانْظُرُوا أَمُخْتَتِنٌ هُوَ أَمْ لَا فَنَظَرُوا إِلَيْهِ
فَحَدَّثُوهُ أَنَّهُ مُخْتَتِنٌ وَسَأَلَهُ عَنِ الْعَرَبِ فَقَالَ
هُمْ يَخْتَتِنُونَ فَقَالَ هِرَقْلُ هَذَا مُلْكُ هَذِهِ الْأُمَّةِ
قَدْ ظَهَرَ ثُمَّ كَتَبَ هِرَقْلُ إِلَى صَاحِبٍ لَهُ بِرُومِيَةَ
وَكَانَ نَظِيرَهُ فِي الْعِلْمِ وَسَارَ هِرَقْلُ إِلَى حِمْصَ
فَلَمْ يَرِمْ حِمْصَ حَتَّى أَتَاهُ كِتَابٌ مِنْ صَاحِبِهِ

2 Ajni prenosi stav imama Nevevija da se pod riječju ummet (narod) misli na narode toga doba dok Ibn-Hadžer i Kastalani smatraju da je Herakle ovim mislio na Arape, to jest da će Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ovladati Arapima. (prim. rec.)

(Dagatiru), koji mu bijaše ravan u znanju, a onda je otputovao u Hims. I dok je Herakle još bio na putu za Hims, stiglo mu je pismo od tog njegovog prijatelja, čiji se sadržaj podudaraše s mišljenjem Herakla o pojavi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i da je on, stvarno, Allahov Poslanik. Herakle je tada pozvao u svoj dvorac u Himsu velikane Bizantije, a potom naredio, pa su mu se vrata pozaključavala. Tada se pojavio i rekao: "Narode Bizanta!, želite li spas!? Želite li Pravi put!? Želite li trajnost vaše vlasti!?, onda dajte riječ vjernosti ovom Vjerovjesniku!"

Tada su oni navalili na vrata poput nasrtaja divljih magaraca. Međutim, nađoše ih zaključana. Kada je Herakle vidio njihov bijeg (i preplašenost) i izgubio nadu u njihovo vjerovanje, kazao je: "Vratite ih meni!", a potom reče: "Maloprije sam održao svoj govor s namjerom da ispitam vašu čvrstinu i privrženost vašoj vjeri i, eto, sada sam se uvjerio." Tada mu se pokloniše, padajući ničice na zemlju, i s njim bijahu zadovoljni.[1]

To je kraj slučaja s Heraklom koga su od Zuhrija prenijeli Salih b. Kejsan i Ma'mer.[2]

يُوَافِقُ رَأْيَ هِرَقْلَ عَلَى خُرُوجِ النَّبِيِّ ﷺ وَأَنَّهُ نَبِيٌّ فَأَذِنَ هِرَقْلُ لِعُظَمَاءِ الرُّومِ فِي دَسْكَرَةٍ لَهُ بِحِمْصَ ثُمَّ أَمَرَ بِأَبْوَابِهَا فَغُلِّقَتْ ثُمَّ اطَّلَعَ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الرُّومِ هَلْ لَكُمْ فِي الْفَلَاحِ وَالرُّشْدِ وَأَنْ يَثْبُتَ مُلْكُكُمْ فَتُبَايِعُوا هَذَا النَّبِيَّ فَحَاصُوا حَيْصَةَ حُمُرِ الْوَحْشِ إِلَى الْأَبْوَابِ فَوَجَدُوهَا قَدْ غُلِّقَتْ فَلَمَّا رَأَى هِرَقْلُ نَفْرَتَهُمْ وَأَيِسَ مِنَ الْإِيمَانِ قَالَ رُدُّوهُمْ عَلَيَّ وَقَالَ إِنِّي قُلْتُ مَقَالَتِي آنِفًا أَخْتَبِرُ بِهَا شِدَّتَكُمْ عَلَى دِينِكُمْ فَقَدْ رَأَيْتُ فَسَجَدُوا لَهُ وَرَضُوا عَنْهُ فَكَانَ ذَلِكَ آخِرَ شَأْنِ هِرَقْلَ رَوَاهُ صَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ وَيُونُسُ وَمَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ .

1 Ovaj događaj aludira na to da je Herakle htio prihvatiti islam ali ga nije smio javno ispoljiti kada je vidio da velikani to ne prihvataju. S druge strane, njegovo slanje vojske na Tebuk i Mu'tu ukazuje na to da je ostao u staroj vjeri. Ahmed bilježi da je on iz Tebuka pisao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da je primio islam, a on odgovori: "Ne on je u svome kršćanstvu." A Allah najbolje zna. (prim. rec.)

2 Osim jasnog sadržaja Muhammedove, sallallahu alejhi ve sellem, poslanice upućene Heraklu iz teksta se razabire:
– potreba umjerenosti u korespondenciji, upotreba dobrog stila, taktičnosti i izraza miroljubivosti u smislu sadržaja ajeta: "Na put svoga Gospodara pozivaj lijepim mudrim savjetom!";
– novac na kome je utisnuto ime Allaha, dželle šanuhu, ili kraći tekst iz Kur'ana mogu koristiti i nemuslimani u međusobnoj razmjeni dobara s muslimanima.